

А К Т

лісопатологічного обстеження лісових насаджень

14.05.2026

селище Клавдієво-Тарасове

Згідно листа Державного підприємства «Клавдієвська лісова науково-дослідна станція» (далі - ДП «Клавдієвська ЛНДС») № 329/04 від 05.05.2026 року, згідно Санітарних правил в лісах України, затверджених постановою Кабінету Міністрів України №555 від 27.07.1995 (далі Правила), нами: провідним інженером – лісопатологом ДСЛП «Київлісозахист» Віктором КАНІВЦЕМ, провідним інженером-лісопатологом ДП «Клавдієвська ЛНДС» Віктором ГАЙДИЛОМ, в.о лісничого Клавдієвського лісництва Віктором ГОЛОВЧЕНКОМ, лісничим Здвизівського лісництва Володимиром СИМОНЕНКОМ, лісничим Луб'янського лісництва Петром ІВАШИНОЮ проведено лісопатологічне обстеження насаджень ДП «Клавдієвська ЛНДС» на предмет призначення заходів з поліпшення санітарного стану лісів на 2026 рік.

Короткий таксаційний опис ділянок, що пропонуються для проведення заходів з поліпшення санітарного стану лісів наведений нижче за матеріалами базового лісовпорядкування 2015 року.

Всі обстежені ділянки лісу відносять до 2 категорії захисності – рекреаційно-оздоровчі ліси.

Результати обстеження:

У таблиці 1 наведено перелік ділянок соснових насаджень, всихання яких відбулось внаслідок пошкодження **стовбуровими шкідниками**.

Таблиця 1

Номер кварталу	Номер виділу	Площа виділу, гектарів	Номер ділянки	Площа, яка потребує проведення ВСР	Коротка таксаційна характеристика насадження відповідно до матеріалів лісовпорядкування							Причини призначення заходів
					склад	вік, років	повнота	бонітет	середня висота, метрів	середній діаметр, сантиметрів	запас деревостану, куб. метрів на 1 гектар	
Клавдієвське лісництво												
25	18	3.0		3.0	10С3+БП+ВЛЧ	61	0.70	1А	26	30	415	великий та малий соснові лубоїди, синя соснова златка
38	25	3.1		3.1	10С3+ДЗ+БРС+ГЗ	84	0.70	1А	29	36	460	великий та малий соснові лубоїди, синя соснова златка
39	10	12.4	(3)	12.2	10С3+ДЗ+ГЗ+БП	83	0.70	1А	29	36	485	великий та малий соснові лубоїди, синя соснова златка
Разом	18.5			18.3								
Здвизівське лісництво												
3	4	9.6	(5)	6.9	10С3	81	0.65	1	24	28	350	великий та малий соснові лубоїди, синя соснова златка
3	18	0.4		0.4	10С3	66	0.60	1	23	28	320	великий та малий соснові лубоїди, синя соснова златка

7	15	6.7	(3)	6.6	10СЗ	81	0.70	1	27	36	440	великий та малий соснові лубоїди, синя соснова златка
24	41	2.2	(4)	1.9	10СЗ+ДЗ	81	0.70	1	27	36	460	великий та малий соснові лубоїди, синя соснова златка
29	1	5.4		5.4	10СЗ	84	0.70	1	26	36	420	великий та малий соснові лубоїди, синя соснова златка
33	20	13.7	(6)	10.2	10СЗ+ДЗ+ БП	64	0.60	1	22	26	310	великий та малий соснові лубоїди, синя соснова златка
35	35	1.7	(2)	0.8	10СЗ+БП	76	0.70	1А	27	36	420	великий та малий соснові лубоїди, синя соснова златка
35	36	2.8	(3)	2.2	10СЗ	81	0.70	1	24	28	390	великий та малий соснові лубоїди, синя соснова златка
41	14	1.1	(3)	1.0	10СЗ+ДЗ+ БП	63	0.70	1	22	26	360	великий та малий соснові лубоїди, синя соснова златка
41	42	1.2	(3)	0.8	10СЗ	86	0.70	1А	29	36	510	великий та малий соснові лубоїди, синя соснова златка
41	43	1.1	(3)	1.0	9СЗ(61)1С З(101)	61	0.70	1А	23	30	350	великий та малий соснові лубоїди, синя соснова златка
42	4	0.5	(2)	0.3	10СЗ+БП	101	0.55	2	26	36	340	великий та малий соснові лубоїди, синя соснова златка
42	5	0.3		0.3	10СЗ	76	0.70	1	24	30	380	великий та малий соснові лубоїди, синя соснова златка
42	19	3.9	(4)	3.0	10СЗ+ДЗ+ БП	71	0.65	1	25	32	350	великий та малий соснові лубоїди, синя соснова златка
43	10	5.3	(8)	3.5	10СЗ+БП+ ДЗ	86	0.70	1	25	32	415	великий та малий соснові лубоїди, синя соснова златка
43	30	15.1	(12)	12.8	10СЗ+ДЗ+ БП	81	0.70	1	25	36	410	великий та малий соснові лубоїди, синя соснова златка
45	10	3.5		3.5	4СЗ(66)2Б П2ВЛЧ2С З(81)	66	0.70	1	24	30	330	великий та малий соснові лубоїди, синя соснова златка
Разом		74.5		60.6								
Луб'янське лісництво												
2	2	4.3	(4)	4.0	10СЗ+ДЗ+ БП	86	0.70	1	26	30	410	великий та малий соснові лубоїди, синя соснова златка
34	7	11.8	(4)	2.5	10СЗ+ДЗ+ БП+ОС	91	0.70	1	29	36	465	великий та малий соснові лубоїди, синя соснова златка
50	11	0.4		0.4	10СЗ+БП	76	0.70	1	26	32	400	великий та малий соснові лубоїди, синя соснова златка
50	14	12.0	(9)	0.3	10СЗ+БП+ СБ	77	0.80	1	24	28	440	великий та малий соснові лубоїди, синя соснова златка
50	14	12.0	(10)	1.1	10СЗ+БП+ СБ	77	0.80	1	24	28	440	великий та малий соснові лубоїди, синя соснова златка
51	19	2.4	(5)	1.6	10СЗ+БП	81	0.70	1А	28	32	455	великий та малий соснові лубоїди, синя соснова златка
51	28	0.6	(3)	0.3	10СЗ+ДЗ+ БП	84	0.70	1	28	36	445	великий та малий соснові лубоїди, синя соснова златка
51	42	1.4		1.4	10СЗ+ДЗ	76	0.70	1	25	32	380	великий та малий соснові лубоїди, синя соснова златка
52	14	2.4		2.4	10СЗ+ДЗ+ БП	76	0.70	1А	28	32	430	великий та малий соснові лубоїди, синя соснова златка
54	22	5.0	(6)	3.6	8СЗ1БП1В ЛЧ	76	0.70	1А	28	32	395	великий та малий соснові лубоїди, синя соснова златка
54	31	10.5	(4)	9.9	10СЗ+БП+ ДЗ	48	0.75	1	19	20	280	великий та малий соснові лубоїди, синя соснова златка

55	16	0.9		0.9	7С32ВЛЧ1 БП+ДЗ	66	0.70	1А	25	30	330	великий та малий соснові лубоїди, синя соснова златка
Разом		51.7		28.4								
Всього ВСР				107.3								

Під час обстеження насаджень встановлено ослаблення дерев сосни звичайної (*Pinus sylvestris*).

У нижній частині стовбурів (зона товстої кори) виявлено ознаки заселення великим сосновим лубоїдом (*Tomicus piniperda*), а саме:

- звивисті повздовжні маточні та личинкові ходи під корою;
- відшарування кори.

У верхній частині стовбурів повалених дерев (зона тонкої кори) зафіксовано заселення малим сосновим лубоїдом (*Tomicus minor*), що проявляється у вигляді:

- поперечних дугоподібних маточних ходів.

Під проекціями крон на лісовій підстилці виявлено від 6 до 10 шт./м² свіжих пошкоджених пагонів, що свідчить про високу чисельність популяції дорослої стадії під час додаткового живлення.

У зоні перехідної кори виявлено ознаки пошкодження синьою сосною златкою (*Phaenops cyanea*):

- звивисті, мілкі, плескуваті ходи;
- пошкодження заболоні.

Ступінь заселення: слабкий – місцями середній.

Характер пошкодження: самотній, місцями груповий.

Повнота насаджень в межах обстежених ділянок нерівномірна.

Крім зазначених вище чинників, погіршення санітарного стану обстежених насаджень зумовлене:

- природним старінням деревостанів;
- внутрішньовидовою та міжвидовою конкуренцією;
- впливом несприятливих абіотичних чинників середовища.

Зазначені фактори спричиняють ослаблення та всихання дерев, що у свою чергу, супроводжується їх заселенням стовбуровими шкідниками, які виступають переносниками патогенних мікроорганізмів.

У таблиці 2 наведено перелік ділянок соснових насаджень, всихання яких відбулось внаслідок ураження хворобами лісу.

Таблиця 2

Номер кварталу	Номер виділу	Площа виділу, гектарів	Номер ділянки	Площа, яка потребує проведення ВСР	Коротка таксаційна характеристика насадження відповідно до матеріалів лісовпорядкування							Причини призначення заходів
					склад	вік, років	повнота	бонітет	середня висота, метрів	середній діаметр, сантиметрів	запас деревостану, куб. метрів на 1 гектар	
Клавдієвське лісництво												
41	10	10.8	(4)	10.6	10СЗК+БП +ВЛЧ+ОС +ДЗ	56	0.80	1	20	24	320	Коренева губка, великий та малий сосновий лубоїд

41	45	1.6	(3)	1.3	10СЗК+БП	55	0.80	1А	22	24	380	Коренева губка, великий та малий сосновий лубоїд
65	7	17.2	(8)	4.7	10СЗК+ДЗ+БП+ОС	64	0.60	1А	25	28	355	Коренева губка, великий та малий сосновий лубоїд
Разом		29.6		16.6								
Здвижівське лісництво												
41	7	0.6	(2)	0.2	10СЗК+ДЗ	66	0.60	1	22	24	310	Коренева губка, великий та малий сосновий лубоїд
Разом		0.6		0.2								
Всього ВСР				16.8								

У насадженнях Клавдієвського та Здвижівського лісництв діє осередок кореневої губки (КГ) *Heterobasidion annosum*, спостерігається дифузний характер всихання. Характерною візуальною ознакою є наявність поодиноких або групових повалених дерев та дерев, з помітним нахилом від вертикальної осі, внаслідок ураження грибом кореневої системи, викликаючи корозійно-деструктивний тип гнилі (строкату ситову). Зовнішні ознаки ураження, де активно проходить розвиток КГ, проявляються в зменшенні річного приросту, ажурності крон, укорочені хвої. Хвоя втрачає блиск, набуває блідо-зелений відтінок, легко осипається, пізніше жовтіє, буріє, передчасно опадає.

У період обстеження встановлено супутнє заселення дерев стовбуровими шкідниками, а саме: великий сосновий лубоїд (*Tomicus piniperda*), малий сосновий лубоїд (*Tomicus minor*), синя соснова златка (*Phaenops cyanea*).

Повнота насаджень в межах обстежених ділянок нерівномірна.

Виявлено дерева з повним виверненням кореневої системи з ґрунту, зі зламами стовбурів на висоті 3–6 м, підризом кореневої системи, нахилом стовбурів у нижній та середній частинах понад 30°, а також обломами верхівкових частин крон.

Пошкодження дерев мають поодинокий характер.

Крім зазначених вище чинників, погіршення санітарного стану обстежених насаджень зумовлене:

- природним старінням деревостанів;
- внутрішньовидовою та міжвидовою конкуренцією;
- впливом несприятливих абіотичних чинників середовища.

Зазначені фактори спричиняють ослаблення та всихання дерев, що, у свою чергу, супроводжується їх заселенням стовбуровими шкідниками, які виступають переносниками патогенних мікроорганізмів.

ВИСНОВОК

За результатами проведеного лісопатологічного обстеження встановлено, що санітарний стан насаджень ДП «Клавдієвська ЛНДС» має ознаки деградації, з наявністю ослаблених дерев, що спричинені різними видами патологій.

Насадження характеризуються слабким ступенем пошкодження, однак наявні чинники негативного впливу спричиняють їх подальше ослаблення та вже призводять до погіршення санітарного стану.

У результаті обстеження встановлено такі причини розладнання насаджень: хвороби лісу — **16.8 га** слабка ступінь ураження;

стовбурові шкідники — **107.3 га** слабка ступінь пошкодження;

Осередки шкідників і хвороб мають дифузний характер, виражених локалізованих осередків не виявлено.

РЕКОМЕНДАЦІЇ

З метою поліпшення санітарного стану лісів, запобігання подальшому поширенню шкідників та хвороб, а також збереження біологічної стійкості насаджень, рекомендується провести у 2026 році вибіркові санітарні рубки на загальній площі **124.1 гектарів**.

Провести у 2026 році вибіркові санітарні рубки у вищезазначених насадженнях відповідно до вимог пунктів 2, 5, 6, 9, 10, 12, 13, 17, 19, 23, 26 Правил, з урахуванням вимог чинного лісового та природоохоронного законодавства.

Під час проведення заходів необхідно:

1) забезпечити своєчасне вилучення сухостійних, відмираючих та сильно ослаблених дерев;

2) видалити дерева, заселені стовбуровими шкідниками та уражені хворобами;

3) дотримуватися технологій проведення рубок з мінімізацією негативного впливу на навколишнє природне середовище;

4) лісокористувачу необхідно організувати посилений моніторинг санітарного стану насаджень та його документальну фіксацію;

5) здійснювати своєчасне виявлення нових осередків шкідників і хвороб.

Своєчасне та повне виконання зазначених заходів сприятиме стриму, підвищенню біологічної стійкості насаджень, поліпшенню загального екологічного стану лісів.

Підписи:

Віктор КАНІВЕЦЬ

Віктор ГАЙДИЛЮ

Віктор ГОЛОВЧЕНКО

Володимир СИМОНЕНКО

Петро ІВАШИНА